



SENAT RP

# ZAPIS STENOGRAFICZNY

---

---

---

**Posiedzenie**  
Komisji Rodziny,  
Polityki Senioralnej i Społecznej (64.)  
w dniu 14 marca 2017 r.

IX kadencja

---

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie wskazanych przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli wniosków de lege ferenda zawartych w wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców”.
2. Rozpatrzenie „Sprawozdania z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2014 i 2015” (druk senacki nr 372).

(Początek posiedzenia o godzinie 18 minut 00)

(Posiedzeniu przewodniczy zastępca przewodniczącego  
Antoni Szymański)

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Proszę państwa, widzę, że jest 18.00, tak że chciałbym wszystkich państwa serdecznie powitać. Witam pana ministra Krzysztofa Michałkiewicza z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Witam panią minister Elżbietę Bojanowską z tegoż samego ministerstwa. Witam panią Krystynę Wyrwicką, dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej, też z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Witam również pana Kamila Bobka z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Witam pana Krzysztofa Zawisłaka, naczelnika wydziału w Departamencie Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego z tegoż samego ministerstwa. Witam serdecznie panią Elżbietę Matuszewską z Najwyższej Izby Kontroli. Witam pana Mirosława Łaskusa z Najwyższej Izby Kontroli. Witam panią Hannę Królak, też z Najwyższej Izby Kontroli. Witam pana Rafała Rogalę z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, pana Szymona Hajduka, też z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także pana Andrzeja Martuszewicza, reprezentującego szeroko rozumiane środowisko kuratorów sądowych, ale i fundację Probare. Witam panie i panów senatorów.

Proszę państwa, w dzisiejszym porządku obrad są 2 punkty, mianowicie rozpatrzenie wskazanych przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli wniosków de lege ferenda zawartych w wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców” oraz rozpatrzenie „Sprawozdania z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2014 i 2015”, druk senacki nr 372.

Czy ktoś z państwa senatorów ma uwagi do dzisiejszego programu? Nie.

Wobec tego przejdziemy do rozpatrzenia pierwszego punktu, czyli informacji Prezesa Najwyższej Izby Kontroli odnośnie do wniosków zawartych w wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców”.

Kogo z państwa mogę prosić?

Bardzo proszę.

### **Wicedyrektor Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny w Najwyższej Izbie Kontroli Elżbieta Matuszewska:**

Elżbieta Matuszewska, wicedyrektor Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.

Panie Przewodniczący! Panie i Panowie Senatorowie! Szanowni Państwo!

Dziękuję za możliwość zaprezentowania wniosku NIK dotyczącego potrzeby wprowadzenia zmian w ustawie z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zawartego w informacji o wynikach kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców”. Informacja ta została przez nas wydana w grudniu 2015 r. NIK wносиła wówczas o podjęcie przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej inicjatywy ustawodawczej w celu wprowadzenia w ustawie zmian pozwalających na wdrożenie 9 rekomendacji zawartych w przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 2 grudnia 2014 r. planie wdrażania dla dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” przyjętego przez Radę Ministrów w 2013 r.

Kontrola NIK „Pomoc społeczna dla uchodźców” została przeprowadzona na przełomie 2014 i 2015 r. W toku kontroli NIK stwierdziła, że Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie realizowało m.in. 9 rekomendacji zawartych w planie wdrażania dla dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”. Terminy wdrożenia tych rekomendacji zostały określone na 2014 r. i 2015 r. Ich wdrożenie, zgodnie z treścią dokumentu, wymagało wprowadzenia zmian w ustawie o pomocy społecznej. Z ustaleń kontroli wynikało, że minister pracy i polityki społecznej nie podjął działań inicjujących zmiany prawa w celu przeprowadzenia stosownej nowelizacji, ponieważ w ministerstwie trwały wówczas prace nad przygotowaniem kolejnego rządowego dokumentu programowego warunkującego podjęcie wdrażania rekomendacji. Był to dokument „Polska polityka integracji cudzoziemców – założenia i wytyczne”. Jak poinformował wówczas minister pracy i polityki społecznej, podjęcie działań mających na celu zmianę przepisów prawa było planowane na 2016 r., po przyjęciu wspomnianego dokumentu przez Radę Ministrów.

Na przełomie II i III kwartału ubiegłego roku NIK przeprowadziła kolejną kontrolę w omawianym tutaj zakresie. Była to kontrola dotycząca polityki migracyjnej państwa. W ramach tej kontroli zbadano stan realizacji

wymienionych wcześniej rządowych dokumentów programowych. Kontrola wykazała, że działania na rzecz zmiany ustawy o pomocy społecznej w dalszym ciągu nie zostały podjęte. Uzasadniano to nieprzyjęciem przez Zespół do Spraw Migracji działający przy ministrze spraw wewnętrznych opracowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokumentu „Polska polityka integracji cudzoziemców – założenia i wytyczne” pomimo przedłożenia przez ministerstwo kilku wersji tego dokumentu. Jednocześnie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej uzależniało podjęcie działań na rzecz zmiany ustawy o pomocy społecznej od formalnego przyjęcia wspomnianego dokumentu i nie przedstawiało Zespołowi do Spraw Migracji nawet założeń lub propozycji zmian w ustawie o pomocy społecznej. Ostatecznie w dniu 25 maja 2016 r. wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej podjął decyzję o zaprzestaniu procedowania dokumentu „Polska polityka integracji cudzoziemców – założenia i wytyczne” w związku z niekontrolowanym napływem dużej liczby migrantów do Europy. Zadeklarował ponadto, że założenia i wytyczne do polityki integracyjnej zgodnie z istniejącymi wyzwaniami zostaną opracowane po dokonaniu zmian w polityce migracyjnej oraz ewentualnym wytyczeniu nowych kierunków w tej dziedzinie.

Z kolei minister spraw wewnętrznych w dniu 12 października 2016 r. zwrócił się do sekretarza Rady Ministrów z prośbą o uznanie przez Radę Ministrów za nieobowiązujące obydwu dotychczasowych dokumentów programowych, tj. „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” oraz „Plan wdrażania dla dokumentu «Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania»”. W dniu 16 października 2016 r. Rada Ministrów uznała te dokumenty za nieobowiązujące.

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, w tym świetle mogłoby się wydawać, że omawiany tu wniosek NIK jest już bezprzedmiotowy. Jednak zdaniem NIK treść merytoryczna rekomendacji, których dotyczył, pozostaje aktualna. Opinia ta wynika z ustaleń kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców”, która ujawniła szereg słabości w procesie integracji, przede wszystkim w obszarach, których wspomniane rekomendacje dotyczyły. Rekomendacje były następujące. Po pierwsze, podjęcie działań, aby świadczenia w ramach programów integracyjnych nie były jedynym czynnikiem motywującym do integracji. Po drugie, położenie nacisku na skuteczną naukę języka polskiego przez cudzoziemców, zgodnie z zasadą, że znajomość języka kraju przyjmującego jest kluczowa dla procesu integracji. Po trzecie, rozważenie wprowadzenia instytucji mentora, asystenta dla osób objętych programami integracji, która pozwoli dostosować programy integracyjne do indywidualnych potrzeb cudzoziemców i lepiej ukierunkować ich działania. Po czwarte, podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, między innymi poprzez zapewnienie uzyskania przez cudzoziemca w ramach programu integracyjnego kwalifikacji przydanych na rynku pracy, włączenie przedmiotowej grupy do rządowych programów aktywizacji zawodowej jako odrębnej kategorii osób, a także poprzez wprowadzenie systemu zachęt dla pracodawców zatrudniających cudzoziemców. Po piąte, wzmocnienie roli

organizacji pozarządowych w procesie integracji. Po szóste, rozważenie możliwości wydłużenia programów integracji dla osób, które wykazują dużą aktywność i chęć integracji. Po siódme, podjęcie działań zmierzających do rozwiązania problemu dostępu do mieszkań dla cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową. Po ósme, rozważenie możliwości poszerzenia dostępu do indywidualnych programów integracji dla osób, którym wydano zgodę na pobyt tolerowany, jeżeli taka zgoda zostanie przyznana z uwagi na sytuację panującą w kraju pochodzenia cudzoziemca. I po dziewiąte, monitorowanie skuteczności prowadzonych działań integracyjnych w kontekście zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób objętych ochroną międzynarodową. Zdaniem NIK wyniki kontroli wskazują, że realizacja tych rekomendacji mogłaby w istotny sposób poprawić efektywność procesu integracji.

Pragnę przypomnieć, że przeprowadzona przez nas kontrola wykazała, że funkcjonujący system pomocy społecznej dla uchodźców nie zapewniał im należytej integracji ze społeczeństwem ani nie stwarzał warunków do podjęcia samodzielnego życia. Indywidualne programy integracji formułowane były w sposób ogólnikowy, bez określenia konkretnych działań wspierających. Ich realizacja w praktyce polegała głównie na wypłacie świadczeń finansowych. Niewystarczające były działania w zakresie nauki języka polskiego. W kursach uczestniczyła tylko 1/3 uchodźców realizujących indywidualne programy integracji, a intensywność nauki była niska – od 2 do 4 godzin tygodniowo. Zdaniem NIK to za mało, aby cudzoziemiec mógł opanować język polski w stopniu umożliwiającym funkcjonowanie w środowisku lokalnym oraz na rynku pracy. Dla porównania np. w Irlandii uchodźca ma zapewnioną naukę języka angielskiego przez 30 godzin lekcyjnych tygodniowo, najczęściej przez rok.

Występowały również problemy w integracji na rynku pracy. W przypadku uchodźców poza trudnościami na rynku pracy w Polsce pojawia się jeszcze najczęściej problem niskiego wykształcenia i niewystarczających kwalifikacji. Brak było jednak specjalnie profilowanych programów aktywizacyjnych dla uchodźców. Mogli oni korzystać z pomocy powiatowych urzędów pracy w takim samym zakresie jak obywatele polscy. W efekcie tylko nielicznym osobom, które zrealizowały indywidualny program integracji, udało się zdobyć stałe zatrudnienie. Było to 15% w grupie analizowanej szczegółowo przez NIK.

Konsekwencją trudności w odnalezieniu się na rynku pracy było korzystanie przez rodziny uchodźców ze świadczeń pomocy społecznej. W badanej przez NIK grupie rodzin była to aż 1/3. Ponadto tylko 5% badanych rodzin otrzymało mieszkania komunalne. Warto dodać, że przytoczone dane dotyczące skuteczności procesu integracji zostały zgromadzone przez NIK w toku kontroli, ponieważ brak jest rozwiązań w zakresie monitorowania skuteczności procesu integracji po zakończeniu realizacji indywidualnego programu integracji.

Reasumując: osoby, które uzyskały status uchodźcy, w znacznej części nie znają języka polskiego, mają problemy z zapewnieniem sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz ze znalezieniem stałego zatrudnienia i w celu zdobycia środków na życie podejmują prace

dorywcze lub korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Zdaniem NIK wskazuje to na ryzyko, że osoby te bez pomocy państwa nie będą w stanie zlikwidować różnic dzielących ich od społeczeństwa polskiego, aby mieć równe szanse na rynku pracy i funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Warto również dodać, że w międzynarodowym rankingu polityk integracyjnych dla uchodźców Polska od lat jest nisko sklasyfikowana. W 2014 r. znajdowała się ona na trzydziestej drugiej pozycji na 38 ocenianych krajów. Z tego względu po ubiegłorocznej kontroli polityki migracyjnej państwa, w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do ministra rodziny, pracy i polityki społecznej NIK sformułowała wniosek o realizację wniosków zawartych w informacji o wynikach kontroli „Pomoc społeczna dla uchodźców”, a więc również wniosku o podjęcie działań inicjujących zmiany legislacyjne dotyczące ustawy o pomocy społecznej, pozwalające na wdrożenie przedstawionych tu rekomendacji. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne minister rodziny, pracy i polityki społecznej poinformowała między innymi, że po uznaniu przez Radę Ministrów dokumentów rządowych dotyczących migracji za nieobowiązujące nowe priorytety, założenia i wytyczne w zakresie kształtu polityki integracji cudzoziemców mają znaleźć się w przygotowywanym aktualnie w resorcie spraw wewnętrznych i administracji strategicznym i kompleksowym dokumencie na temat polityki migracyjnej Polski.

Wziąwszy to wszystko pod uwagę NIK, podtrzymuje swoje stanowisko o zasadności realizacji wniosku de lege ferenda dotyczącego zmian w ustawie o pomocy społecznej w zakresie potrzebnym do wprowadzenia rozwiązań określonych w wymienionych tu rekomendacjach. Zdaniem NIK zasadne jest, aby rozwiązania te były wzięte pod uwagę w trwających aktualnie pracach nad nową polityką migracyjną Polski. Jak wynika z ustaleń kontroli, realizacja tych działań jest ważna z punktu widzenia efektywności procesu integracji uchodźców w Polsce. Poza czysto ludzkim ma to istotne znaczenie ekonomiczne. Odpowiednio zintegrowani uchodźcy mogą być cennym zasobem dla naszego rynku pracy, a bez tego pozostaną beneficjentami pomocy społecznej. Dziękuję bardzo.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję, Pani Dyrektor.

Najwyższa Izba Kontroli podtrzymuje swoje rekomendacje z badań, które przedstawiła jakiś czas temu. Słyszmy tutaj, że, jak wynika z odpowiedzi pani minister rodziny, pracy i polityki społecznej, mają być one uwzględnione w projekcie przygotowywanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wobec tego czy ktoś z panów mógłby się odnieść do tej informacji, powiedzieć, co z tych rekomendacji są państwo gotowi przyjąć, na jakim etapie są te prace, o których informowała minister rodziny?

### **Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rafał Rogala:**

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo! Szanowni Państwo!

Prace dotyczące polityki migracyjnej są na bardzo wstępnym etapie, bo, tak jak zauważyła w swoim wystąpieniu pani dyrektor, uchwała Rady Ministrów stwierdzająca nieobowiązanie dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” z 2012 r. została podjęta w październiku zeszłego roku, roku 2016. Aktualnie planowane jest pierwsze posiedzenie Zespołu do Spraw Migracji. Chciałbym zaznaczyć, że zespołowi temu przewodniczy minister spraw wewnętrznych i administracji, jednakże jest to zespół międzyresortowy, podejmujący decyzje w kontekście polityki migracyjnej, które mają znaczenie i są ważne dla wszystkich resortów. A jest to zespół pomocniczy prezesa Rady Ministrów. W związku z tym wnioski z prac tego zespołu nie będą służyły tylko i wyłącznie ministrowi spraw wewnętrznych i administracji, ale będą służyły prezesowi Rady Ministrów i będą stanowiły dla niej pewne stanowisko wyrażone przez różne resorty.

Wracając do pytania pana przewodniczącego, chciałbym podkreślić, że wspomniane prace dopiero zostały zainicjowane, w związku z, tak jak wcześniej zaznaczyłem, bardzo krótkim okresem, jaki upłynął od momentu uchylecia mocy obowiązującej dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję.

Chciałbym zapytać jeszcze może ministerstwo rodziny... A potem otworzę dyskusję.

*(Wypowiedź poza mikrofonem)*

Bardzo proszę.

### **Senator Jarosław Duda:**

Czy może pan, skoro jest pan przy głosie, podać powody, to znaczy kilka powodów albo jeden, dla których wspomniany dokument został w tamtym roku unieważniony, przestał obowiązywać? Jakie były główne przesłanki?

### **Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rafał Rogala:**

Dokument „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania” został przygotowany... został przyjęty przez Radę Ministrów w 2012 r., a prace nad nim były prowadzone przez dosyć długi czas. Dokument ten stanowił odzwierciedlenie rzeczywistości, która była aktualna w roku 2012, niejako był w pewnym sensie zdjęciem tamtej rzeczywistości i ustalał, jako dokument strategiczny, pewne priorytety dla państwa na lata przyszłe. Jak doskonale zdajemy sobie sprawę, w 2015 r. obraz migracji, ale też i znaczenie zjawisk migracyjnych zachodzących nie tylko w Polsce, lecz także na świecie, uległy całkowitemu przekształceniu. W związku z tym uznano, że zachodzi potrzeba, ażeby wypracowane zostały nowe założenia do nowego dokumentu o charakterze strategicznym.

*(Senator Jarosław Duda: Czyli główny powód to jest sytuacja z 2015 r.?)*

Ten czas... Tamte wydarzenia były katalizatorem dla pewnych zmian, które w tym okresie zachodziły. Ale były też i inne przyczyny leżące u podstaw konieczności zmiany wspomnianego dokumentu. Od 2014 r. obserwujemy w Polsce bardzo ożywione zjawisko napływu cudzoziemców do naszego kraju, które nie zostało uwzględnione w dokumencie z roku 2012. Dokument ten nie antycypował sytuacji, która pojawiła się na Ukrainie w roku 2014, na przełomie lat 2013 i 2014, oraz płynących z tego konsekwencji w postaci masowego napływu cudzoziemców do naszego kraju. Przykładem niech będzie chociażby sytuacja w zakresie dotyczącym liczby wydanych zezwoleń, liczby wydanych wiz czy też liczby zarejestrowanych przez pracodawców oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi. To są liczby sięgające wielokrotności tych z lat poprzednich. Tytułem przykładu: około 1 miliona 200 tysięcy wydanych w zeszłym roku wiz – mowa tylko o tych wydanych Ukraincom. Około 1 miliona 400 tysięcy zarejestrowanych w zeszłym roku oświadczeń – głównie dla Ukraińców, bo właściwie Ukraińcy konsumują tylko i wyłącznie tę uproszczoną formę podejmowania pracy na naszym rynku. Sięgający nawet 600% wzrost liczby złożonych u wojewodów w ostatnim roku wniosków o zezwolenie na pobyt i pracę. W związku z tym wszystkim trudno było używać narzędzia, które nie przewidywało tak dramatycznego skoku – i to jest przypadek Polski – właśnie jeśli chodzi o odniesienie głównie do Ukraińców.

### **Senator Jarosław Duda:**

Jeśli można jeszcze dopytać... Jak rozumiem, 2015 r. był rokiem rzeczywiście zaskakującym pod pewnymi względami. No, ale dzisiaj mamy 2017 r. Czy nie sądzi pan dyrektor, że wystarczyło zmodyfikować ten dokument, a nie go unieważniać? Bo dzisiaj jesteśmy na starcie, mamy założenia, nic nie zostało zaproponowane, tak jak pan powiedział. I to jest początkowa faza. Tak więc kiedy się to w ogóle zakończy? To jest niepokojące. W tej sytuacji właśnie, jak pan słusznie zauważył, zainteresowanie Polską, szczególnie ze strony naszych sąsiadów z Ukrainy, ale też i z innych, jak rozumiem, państw... Tak że gdyby pan mógł się odnieść do potrzeby tworzenia nowego dokumentu. Czy nie wystarczyło go zmodyfikować?

### **Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rafał Rogala:**

Panie Przewodniczący, nie umiem się odnieść do tego wniosku, ponieważ, tak jak zaznaczyłem na wstępie, dokument, o którym tu mowa, jest dokumentem Rady Ministrów, a więc nie jest dokumentem, którego właścicielem jest minister spraw wewnętrznych i administracji. W związku z tym swoje stanowisko powinni wyrazić również inni ministrowie, będący właścicielami poszczególnych części administracji rządowej. Niemniej jednak, tak jak zaznaczyłem na wstępie swojej wypowiedzi, dokument ten przygotowywany był również przez bardzo długi czas, przygotowanie tego dokumentu, od momentu rozpoczęcia prac inicjujących jego powstanie, trwało około 4 lat. W związku z tym należy oczekiwać, że i w tym przypadku prace będą trwały odpowiednio długo.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Proszę panią minister Elżbietę Bojanowską o wypowiedź odnośnie do rekomendacji, które były pierwotnie kierowane do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jakie jest państwa stanowisko w tej sprawie?

### **Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Elżbieta Bojanowska:**

Państwo Przewodniczący! Szanowni Państwo!

My podtrzymujemy stanowisko zawarte w piśmie, że jeżeli będzie gotowy dokument, w którym współuczestniczymy, czyli ten nowy dokument dotyczący polityki migracyjnej Polski, to my jesteśmy gotowi do działań integracyjnych, w tym zgodnie z rekomendacjami zawartymi w raporcie NIK, dotyczącymi m.in. edukacji czy też platformy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zresztą niektóre działania są już dzisiaj podejmowane.

Chcę też jednak wyraźnie powiedzieć, że zgodnie z wystąpieniem pokontrolnym NIK z 2016 r., dotyczącym polityki integracyjnej państwa... W tym dokumencie zawarty jest... To, co dotyczy wniosku odnośnie do wspomnianej inicjatywy legislacyjnej, zostało uznane za nieaktualne, zgodnie z tym, że w październiku 2016 r. polityka, o której tu mowa, została uznana za nieobowiązującą. Niemniej jednak my deklarujemy – jak będzie gotowy dokument – pracę i realizację działań. Dziękuję bardzo.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję.

Otwieram dyskusję.

Kto z państwa chciałby zabrać głos bądź zadać pytanie? Pan Jan Rulewski. Bardzo proszę, Panie Senatorze.

### **Senator Jan Rulewski:**

Ja rozumiem to tak, że polityka musi się opierać na pewnym generalnym założeniu, twierdzeniu. I rozumiem to tak, że rzeczywiście sytuacja uległa zmianie. I rozumiem to tak, jak pan powiedział, że zespół, o którym tu mowa, to jest zespół pomocniczy. Zatem to nie jest zespół, który kreuje tę politykę, tylko to jest zespół pomocniczy wobec pani premier. Tylko jest pytanie, czy pani premier, jej otoczenie, sformułowało pewną tezę, doktrynę. I jak ta doktryna wygląda? Żeby ten zespół pomocniczy mógł budować wspomnianą politykę. No, nie powiem, że szczegółowe rozwiązania, ale w ogóle jakieś rozwiązania. Czy taka doktryna jest znana? I czy ta doktryna jest ogłaszana publicznie, w formie luźnych wypowiedzi, czy też ona jest jakoś formułowana na piśmie i zespół, ten zespół pomocniczy, jest z nią zapoznany?

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję, Panie Senatorze.  
Bardzo proszę o odpowiedź.

**Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców  
Rafał Rogala:**

Bardzo dziękuję za pytanie.

Panie Senatorze, ja chciałbym, po pierwsze, wyjaśnić, ażeby nie było tutaj błędnego odniesienia, i jeszcze raz podkreślić, że zespół, o którym tu mowa, to nie jest zespół ministra spraw wewnętrznych i administracji, toteż nie wszystkie pytania mogą... To znaczy odpowiedzi na wszystkie pytania niekoniecznie muszą być w gestii tego ministra. Minister spraw wewnętrznych i administracji prowadzi w imieniu prezesa Rady Ministrów zespół, który zajmuje się nie tylko tworzeniem dokumentu o charakterze strategicznym, jakim jest dokument „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”.

Drugą kwestią jest odniesienie się bezpośrednio do treści pytania pana senatora. Mianowicie zarówno w pierwszym przypadku, jak i w tym, nie było sformułowanej żadnej doktryny, która narzucałaby rytm prac tego zespołu w kontekście kreowania polityki. Poprzez same prace, poprzez zgłaszanie przez poszczególnych ministrów, również przedstawicieli Kancelarii Prezesa Rady Ministrów poszczególnych postulatów w zakresach, które zostały ustalone w toku prac zespołu, wypracowano pewien model dokumentu, który przedstawiono jako propozycję uchwały Rady Ministrów. I taką uchwałę Rada Ministrów w lipcu 2012 r. podjęła. Jaki będzie rytm prac zespołu teraz, trudno jest mi przewidywać, z tego względu, że, tak jak powiedziałem, pierwsze spotkanie tego zespołu ma się odbyć w najbliższym czasie, jeszcze w tym miesiącu.

*(Wypowiedź poza mikrofonem)*

Cały czas jest tu przewodnictwo ministra spraw wewnętrznych i administracji.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo proszę, jest czas na pytania i na dyskusję.

Kto z państwa chciałby zabrać głos? Bardzo proszę. Nie widzę chętnych.

Wysłuchaliśmy prezentacji pani dyrektor. Zostaliśmy zapoznani z rekomendacjami oraz z trybem podejścia do tych rekomendacji. Otrzymaaliśmy informację ze strony MSWiA oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Czy pani chciałaby się jeszcze do tego odnieść, zabrać głos?

Bardzo proszę, Pani Dyrektor.

**Wicedyrektor Departamentu  
Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny  
w Najwyższej Izbie Kontroli  
Elżbieta Matuszewska:**

Dziękuję bardzo.

Chciałabym tylko dodać, że ta druga kontrola, która została przeprowadzona w zeszłym roku... W tej chwili jest na ukończeniu informacja o wynikach tej kontroli. To jeszcze troszkę potrwa, ale najprawdopodobniej w lipcu tego roku ona już będzie dostępna i będzie dawała najbardziej aktualny obraz działań we wspomnianym zakresie. Dziękuję bardzo.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Dziękuję.

Rozpatrzyliśmy zatem informację, której udzieliła pani dyrektor.

Nikt nie składa wniosków w tej sprawie, żeby którąś z rekomendacji podjąć jako inicjatywę ustawodawczą.

Wobec tego, jak rozumiem, komisja...

**Senator Jarosław Duda:**

Ja chciałbym, Panie Przewodniczący, powiedzieć, że...  
*(Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański: Tak?)*

...nie składał wniosku, ale czekam na lipiec, kiedy będzie gotowe... Wówczas dopiero będziemy mogli się odnieść do tego, co się zdarzyło w międzyczasie, czyli jeszcze w tym miesiącu, i do tego, jakie będą te wnioski lipcowe. Wówczas się do tego odniesiemy. Tak że chciałbym to tylko zasygnalizować.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Dobrze.

Czyli, jak rozumiem, pan przewodniczący chciałby wrócić do tematu jesienią, po kolejnej kontroli...

*(Senator Jarosław Duda: Dokładnie, po tym...)*

...i po pracach, które niedawno się zaczęły, pod przewodnictwem szefa MSWiA.

Wobec tego pierwszy punkt został przez nas zrealizowany.

Przejdziemy do drugiego punktu, którym jest rozpatrzenie „Sprawozdania z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2014 i 2015”.

Bardzo dziękuję. Możecie państwo oczywiście z nami zostać, ale będziemy teraz rozpatrywać punkt drugi.

*(Głos z sali: Dziękujemy bardzo.)*

Jak rozumiem, pan minister Krzysztof Michałekiewicz zabierze głos i przedstawi nam wspomniane sprawozdanie, jego istotę i najważniejsze elementy. Bardzo proszę.

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michałekiewicz:**

Panowie Przewodniczący! Szanowni Państwo Senatorowie!

Zgodnie z art. 50a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Rada Ministrów zobowiązana jest do przedstawiania co 2 lata Sejmowi i Senatowi, na podstawie informacji uzyskanych

od organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, sprawozdania z wykonania ustawy w terminie do dnia 30 listopada roku następującego po upływie okresu sprawozdawczego. Od 2010 r. te sprawozdania są przedstawiane co 2 lata. Aktualne sprawozdanie, które dzisiaj przedstawiamy, obejmuje lata 2014 i 2015 i prezentuje stan na dzień 31 grudnia 2015 r.

W pracach nad tworzeniem sprawozdania wykorzystaliśmy przede wszystkim informacje zebrane przez departament naszego ministerstwa w ramach badania ankietowego, monitoringu współpracy z sektorem pozarządowym. Kwestionariusz ankiety rozesłany został do blisko 3 tysięcy urzędów administracji publicznej. Stopa zwrotu utrzymuje się na wysokim poziomie. W 2014 r. na ankietę odpowiedziało 90% urzędów, w 2015 r. – 95% urzędów administracji publicznych. Mówimy oczywiście o urzędach rządowych i samorządowych. W sprawozdaniu wykorzystano również wyniki innych badań i dane Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, a także dane uzyskane z trzeciego sektora. Szczególnie monitorowaniem ustawy o działalności pożytku publicznego zajmuje się Stowarzyszenie Klon/Jawor.

Projekt sprawozdania od 30 września do 4 października był poddawany konsultacjom wewnętrznym, od 6 października do 13 października 2016 r. – uzgodnieniom międzyresortowym, w listopadzie 2016 r., dokładnie 17 listopada, został przyjęty przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Stały Komitet Rady Ministrów przyjął dokument w trybie obiegowym w dniu 23 listopada, a Rada Ministrów przyjęła go 28 listopada 2016 r., po czym przekazała go do Sejmu i Senatu na przełomie listopada i grudnia 2016 r.

Jeśli chodzi o informacje zawarte w sprawozdaniu i wnioski, to pozwolą państwo, że poproszę panią dyrektorkę o przedstawienie szczegółowe sprawozdania.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Bardzo proszę.

### **Dyrektor Departamentu Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Andżelika Wardęga:**

Bardzo dziękuję.

Państwo Przewodniczący! Szanowni Państwo!

W sprawozdaniu zawieramy przede wszystkim informacje dotyczące współpracy finansowej i pozafinansowej. Jeśli chodzi o współpracę finansową, mówimy o zlecaniu zadań w ramach otwartego konkursu ofert i w ramach innych trybów zlecania zadań. Jeśli chodzi o współpracę pozafinansową, mówimy o tym, jak wygląda realizacja obowiązku posiadania programów współpracy przez jednostki samorządu terytorialnego, a od pewnego czasu również przez administrację rządową, o tym, jak rozwijał się proces konsultacji projektów, a właściwie stopień zaawansowania form konsultacji, mówimy o tym, czy administracja publiczna powołuje zespoły doradcze i inicjatywne, no,

i w jaki sposób i w jakim zakresie powstają rady działalności pożytku publicznego, gminne, powiatowe i wojewódzkie. Dodatkowo w sprawozdaniu prezentujemy również informacje na temat 1% podatku przekazywanego na rzecz organizacji pożytku publicznego. To są informacje, które pozyskujemy od Ministerstwa Finansów. Podajemy także przykłady dobrych praktyk, które funkcjonują w odniesieniu do przepisów ustawy, jak np. program „Fundusz inicjatyw obywatelskich” czy też program współpracy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jaki został przewidziany na lata 2015–2017.

Jeśli chodzi o najważniejsze informacje i wnioski, które zostały zawarte w sprawozdaniu, to powiem tylko, że od 2005 r. do 2015 r. odnotowujemy systematyczny przyrost liczby organizacji pozarządowych. W zależności od tego, który z systemów – KRS czy REGON GUS – podaje wspomniane dane, one się trochę różnią. Różnią się ze względu na metodologię, którymi te systemy się posługują. Tak czy inaczej, mówimy, że istnieje około 100 tysięcy podmiotów. KRS podaje, że 117 tysięcy, GUS mówi o 150 tysiącach. Wiemy, że część tych podmiotów jest nieaktywnych, ale myślimy, że na pewno około 100 tysięcy podmiotów jest. Najwięcej organizacji pozarządowych zlokalizowanych jest w województwie mazowieckim, następnie – w wielkopolskim i śląskim. Najmniej – w województwie lubuskim i opolskim. Główne dziedziny działalności organizacji pozarządowych to sport, turystyka, rekreacja, edukacja i wychowanie oraz kultura i sztuka.

Jeśli chodzi o współpracę finansową, to prawie 90% organów administracji publicznej deklaruje, że współpracowało pod względem finansowym z podmiotami trzeciego sektora, a na przestrzeni lat obserwujemy intensyfikację tej współpracy finansowej. Wzrasta liczba złożonych ofert, liczba zawartych umów, średnia wartość przekazywanej dotacji oraz ogólna pula środków przekazywanych w ramach otwartych konkursów ofert sektorowi pozarządowemu. Szacujemy, że w latach 2014–2015 było to ok. 3 miliardów zł przekazywanych przez administrację publiczną sektorowi pozarządowemu, w różnych trybach, na różne okoliczności. Najczęściej stosowanym ustawowym instrumentem współpracy jest otwarty konkurs ofert. Najpopularniejszą formułą jest wsparcie realizacji zadań. Bo możemy tutaj mówić o wspieraniu i powierzaniu. Wspieranie jest wtedy, kiedy wymagany jest wkład własny, i taką formułę stosuje większość jednostek administracji publicznej. Ma to miejsce w przypadku około 80% przekazywanych środków. Najwięcej środków w ramach otwartych konkursów ofert przekazywanych jest organizacjom pozarządowym, najmniej – spółdzielniom socjalnym. Ale to dlatego, że tych spółdzielni jest po prostu niewiele. Średnia wartość dotacji uzyskanej w ramach konkursów ofert jest wyższa w przypadku administracji rządowej, ale jednak łatwiej otrzymać dotację od jednostki samorządu terytorialnego.

Jeśli chodzi o współpracę pozafinansową, to 86% urzędów administracji samorządowej deklaruje, że już posiada roczne programy współpracy. Jeśli chodzi o konsultacje, to najczęściej nadal najbardziej popularną formą konsultacji jest umieszczenie informacji na stronie internetowej, ale już coraz częściej te konsultacje są dokumentowane, powstaje raport z konsultacji, wzrasta świadomość tego procesu.



W 2015 r. 8% jednostek samorządu terytorialnego deklaroowało, że posiada gminną, powiatową lub wojewódzką radę pożytku publicznego. Dziś już wiemy, że wszystkie województwa posiadają takie rady. W 2014 r. tylko 6% jednostek samorządu deklarowało ich posiadanie.

Jeśli chodzi o Radę Działalności Pożytku Publicznego, która funkcjonuje na poziomie ogólnopolskim, no, to ona stale zwiększa liczbę swoich zespołów problemowych, co świadczy, naszym zdaniem, o skali problemów, którymi się zajmuje. Niedawno również – czego nie obejmuje sprawozdanie – zwiększyła swoją liczebność.

Przy urzędach administracji rządowej funkcjonuje średnio więcej zespołów doradczych i inicjatywnych niż wcześniej. Tak więc urzędy też rozumieją potrzebę konsultowania wielu rozwiązań z interesariuszami.

Jeśli chodzi o 1%, to powiem tylko, że ta kwota systematycznie wzrasta. I to wzrasta zarówno kwota, jak i liczba organizacji pożytku publicznego, które korzystają z takiego wsparcia, a także liczba podatników, którzy decydują się na tę formę wspierania organizacji pozarządowych. Nadal jest jednak tak, że 50 pierwszych organizacji na liście organizacji otrzymujących wspomniane środki z 1% konsumuje ponad 50% całości przekazanych środków. I to właściwie tyle. Dziękuję bardzo.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję.

Otwieram dyskusję.

Kto z państwa chciałby zadać pytanie bądź zabrać głos?

Bardzo proszę, pan Jan Rulewski. Bardzo proszę.

### **Senator Jan Rulewski:**

I pytanie, i głos, jeśli państwo pozwolą.

We wnioskach, które pani przedstawiała, nie zauważyłem żadnej negatywnej oceny czy też wniosku, który by zmierzał do korekty działalności omawianego tu sektora. Co więcej, pani ujawniła, że tak powiem językiem młodzieżowym, same progresy co do kwot, które obywatele, jak rozumiem, w zaufaniu powierzali wspomnianym organizacjom, co do liczby tych organizacji, co do wartości środków, które przekazywały również władze... I tu przy okazji pytanie. Władze przekazały 3 miliardy zł. Ile z tego powstało, jeśli można tak powiedzieć, globalnego produktu? O ile się powiększył ten globalny produkt? Jaką wartość przybrał? No, i nasuwa się ostateczne pytanie: czy w świetle tego progresu konieczna jest zmiana, przekształcanie wspomnianej instytucji w kierunku centralizacji, narodowej rady współpracy czy jakkolwiek ona by się nazywała? Czy w taki sposób nie popełnimy błędu i nie zniszczymy tego progresu, nie zerwiemy tego łańcucha zaufania, jaki się wytworzył w ciągu wielu lat między tymi organizacjami, a nowo projektowaną narodową radą? Jaki cel ma ta nowa rada? Co ona poprawi, konkretnie, wymiennie? Nie chodzi tutaj o lepszą koordynację, zarządzanie, tylko, patrząc od strony tych organizacji pozarządowych... Co się w ich życiu i działalności poprawi? Dziękuję.

### **Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański:**

3 problemy pan senator zgłosił. Czy bylibyście państwo... Bardzo proszę, pan minister.

### **Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Krzysztof Michalkiewicz:**

Panie Przewodniczący!

Dziękuję panu senatorowi za odniesienie się do naszego sprawozdania. Oczywiście w ustawie, którą Sejm i Senat przyjęły, mowa o przygotowaniu sprawozdania. I nie ukrywam, że Rządowe Centrum Legislacji pilnuje, żeby to było sprawozdanie zawierające obiektywne dane. A wnioski raczej powinny być formułowane poza sprawozdaniem, na przykład na posiedzeniu komisji. My staramy się unikać wniosków. Niemniej jednak ze sprawozdawania wynika to, co pan senator powiedział: widzimy progres w odniesieniu do tych najważniejszych danych, czyli liczby organizacji, które powstają, ilości środków przekazywanych organizacjom, liczby podpisanych porozumień i liczby rad działalności pożytku publicznego, które powstają w samorządach. Oczywiście, jest to możliwe dlatego, że ustawa dawała możliwość np. tworzenia rad. Nie zobowiązywała, tylko dawała możliwość. I faktycznie widzimy, że to postępuje.

Jeśli chodzi o produkt globalny, to on jest strasznie trudny do określenia. Trzeba pamiętać o tym, że w ramach wspomnianej ustawy, w ramach tej współpracy duża część działalności ma charakter wolontariacki. Mówimy tu o ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Tak więc ten wolontariat, który jest trudny do oszacowania, bo mówimy o pracy nieodpłatnej, jest na pewno symptomem tego, że nasze społeczeństwo chce działać społecznie, ludzie chcą się angażować w różnego rodzaju inicjatywy na rzecz społeczności, w których żyją. Niemniej jednak na pewno jest to trudne do policzenia.

Jeśli chodzi o troskę o centralizację, to tutaj może za mało wyeksponowaliśmy, że oczywiście w tej chwili działa Rada Działalności Pożytku Publicznego, w niej są przedstawiciele i administracji rządowej, i samorządowej, a najliczniejszą grupą są przedstawiciele organizacji pozarządowych. To, o czym pan senator wspomniał, to... Faktycznie, istnieje projekt nowej ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, ale tak naprawdę w dużym stopniu wynika to z postulatów środowiska. To środowisko chciało, żeby Rada Działalności Pożytku Publicznego była nie przy konkretnym ministerstwie, tylko przy premierze, żeby miała charakter bardziej horyzontalny, a nie związany z jednym resortem. I wspomniane narodowe centrum faktycznie będzie podporządkowane bezpośrednio pani premier i będzie spełniało postulaty sektora pozarządowego, żeby nareszcie przeszli pod KPRM, pod panią premier, a nie byli przy Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które często kojarzy się z pomocą społeczną, biedą, bezrobociem i innymi takimi...

*(Wypowiedź poza mikrofonem)*

Teraz z rodziną, na szczęście. Ale w każdym razie te postulaty, które od lat były zgłaszane... Im bardziej chodziło chyba właśnie o tę drugą część, o to, że nie chcieli być tylko socjalni, chcieli także wejść w te dziedziny naszego życia, które lepiej się kojarzą, tak to określmy. No, w każdym razie troszkę żartuję, ale wydaje mi się, że troska pana senatora idzie troszkę w poprzek oczekiwań środowiska. Bo środowisko właśnie chciało, żeby tak jak Rada Dialogu Społecznego, tak samo Rada Działalności Pożytku Publicznego była spotkaniem sektora pozarządowego z administracją, ale z całą administracją, a niekoniecznie tylko z jednym resortem. Tak że nie ma tutaj nic nowego. Jest w tej chwili Rada Działalności Pożytku Publicznego, ona się zamieni na Narodową Radę Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, ale tak naprawdę zmienia się nazwa, zmienia się trochę zakres zainteresowań, na szerszy, to jest bardziej... Tutaj na sali siedzi pan przewodniczący, który przez lata był pełnomocnikiem rządu do spraw osób niepełnosprawnych. Środowisko osób niepełnosprawnych tak samo co jakiś czas zgłasza postulat... pyta, dlaczego pełnomocnik jest przy ministrze rodziny, a nie przy pani premier. Uważają, że jakby ten pełnomocnik był w KPRM, to na pewno wtedy byłoby lepiej. Oczywiście, dla przewodniczącego i dla mnie jest jasne, że niekoniecznie, bo w KPRM obsługują panią premier, a w ministerstwie jesteśmy w stanie całe ministerstwo nakierować na realizowanie konkretnych zadań, czy to jeśli chodzi o wsparcie organizacji pozarządowych, czy to jeśli chodzi o wsparcie osób niepełnosprawnych. Ale oczywiście bierzemy udział w konsultowaniu wspomnianego projektu, zgłaszamy nasze uwagi, staramy się, żeby to wszystko, co zostało wypracowane i osiągnięte w ramach funkcjonowania Rady Działalności Pożytku Publicznego, departamentu pożytku publicznego w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a wcześniej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, zostało zachowane. I żeby te wartości, które wcześniej zostały wypracowane, były kontynuowane. Dziękuję.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Dziękuję.

Wywołany pan senator Duda chciałby zabrać głos. Bardzo proszę.

**Senator Jarosław Duda:**

Nawet nie wywołany, tylko... Nie chciałbym, żebyśmy dzisiaj rozpoczęli dyskusję, kluczową, którą będziemy musieli przeprowadzić na posiedzeniu tej komisji dotyczącym wspomnianego projektu i zmiany związanej z, przepraszam za kolokwializm, wyjęciem z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej tego obszaru, który do tej pory był tam zlokalizowany, ponieważ dzisiaj rozpatrujemy sprawozdanie z działalności w latach 2014–2015. Nie unikniemy wspomnianej dyskusji, bo to wzbudza wiele emocji i rzeczywiście są środowiska, tak jak pan minister powiedział, które przez lata dążyły do tego, żeby wspomniana rada była umocowana tak jak rada dialogu, albo nawet jako jeden

z segmentów Komisji Trójstronnej. Te dyskusje toczyliśmy od wielu lat. Dzisiaj trudno o tym powiedzieć i nie chcę zabierać głosu, mogę tylko powiedzieć, że to też wywołuje emocje. I to mogę zapowiedzieć, że w nieodległej perspektywie chcielibyśmy na posiedzeniu tej komisji przeprowadzić taką dyskusję co do postępu prac, co do tego, na jakim to wszystko jest etapie, jakie są zagrożenia. No, oczywiście, są pozytywy, ale jakie są zagrożenia? Co wówczas zostanie w ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej? Czy departament reprezentowany tu przez panią dyrektor i szanownych panów będzie przeniesiony? No, bardzo dużo pytań. I czy to będzie lepiej czy gorzej? Zapewne będziemy mogli o tym dyskutować, tak samo jak i o umocowaniu pełnomocnika, od lat to słyszymy, pan senator Kogut od lat o tym mówi. Mówi też o nowej ustawie. Myślę, że to są wyzwania, które są przed nami.

Ale konkretnie chciałbym zapytać... Bo progres rzeczywiście jest – mówimy o latach 2014–2015 – ale pewnie... Jestem ciekawy, o ile tych 500 milionów zł z 1% zostało przekroczone. Czy dzisiaj mamy takie dane, jeśli chodzi o ostatni czas?

*(Wypowiedź poza mikrofonem)*

No, to proszę się podzielić taką informacją. Dziękuję bardzo.

**Naczelnik Wydziału w Departamencie  
Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej Krzysztof Zawisłak:**

Witam. Krzysztof Zawisłak.

Szanowni Państwo, w 2016 r. środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosły 617,5 miliona zł. Tak więc...

*(Senator Jarosław Duda: To o 100 milionów więcej niż w tamtym roku, tak?)*

Nie, około 60 milionów zł więcej

*(Senator Jarosław Duda: Aha, 60 milionów zł. Bo było ponad 500 milionów zł.)*

Tak, dokładnie.

*(Senator Jarosław Duda: Czyli ten progres jest tutaj dosyć widoczny.)*

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michalkiewicz:**

Jeszcze jedno zdanie tytułem uzupełnienia, tak już poza sprawozdaniem. W tym roku, w 2017 r., Ministerstwo Finansów po raz pierwszy umożliwi emerytom i rencistom przekazywanie w uproszczonej formie 1%, co też będzie czymś takim nowym.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

W następnym sprawozdaniu będziemy mieli bardzo wyraźny progres.

Ale przy tej okazji chciałbym zapytać o jedną kwestię. Mianowicie jest wiele organizacji, które zbierają 1%, ale nie na działania, które same wykonują, same realizują. One są niejako organizacjami parasolowymi, zachęcają np. szkoły, mówią: my będziemy wam finansować pewne zajęcia edukacyjne, ale niech wszyscy rodzice wpłacą na tę fundację 1%. I są fundacje czy organizacje, które zbierają znaczące środki, a następnie te środki są rozdysponowywane na rozmaite cele. Czy państwu uważacie, że to jest właściwe? Czy tutaj nie powinna jednak nastąpić zmiana?

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michalkiewicz:**

Panie Przewodniczący, Państwo Senatorowie, temat jest trudny. Bardziej mogę powiedzieć o tym, że często obserwujemy, że organizacje, które kiedyś dostały taką możliwość, że można faktycznie przekazywać 1% i wskazywać cel, na który chce się przekazać... Może nie często, ale znamy takie przypadki, że takie organizacje nie wywiązują się ze zobowiązań, które mają wobec tych podmiotów, dla których zbierały pieniądze. I często to są sprawy, które budzą wiele kontrowersji, wiele niezadowolonych, pisane są do nas pisma i oczywiście jest to jakiś tam problem. Trudno nam jednak powiedzieć o skali, jeśli chodzi o to, czy to funkcjonuje dobrze, czy nie. Na pewno to, o czym tu mowa, jest zawsze dodatkową zachętą i ułatwieniem, jeśli chodzi o przekazywanie 1%. I bardzo często te największe organizacje, które zbierają najwięcej, korzystają z takich właśnie subkont, na których zbierają pieniądze na bardzo konkretne cele.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję.  
Pan senator Rulewski, bardzo proszę.

**Senator Jan Rulewski:**

Chciałbym dowiedzieć się jakim powodzeniem cieszy się działalność wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza prokuratora, o ile pamiętam, który w propozycjach, w aktach oskarżenia kierował wnioski, aby po uznaniu kogoś za winnego nawiązkę z tytułu działalności niezgodnej z prawem przekazać na rzecz organizacji pozarządowych. I zauważyłem, że ta praktyka, która wystartowała nawet dość dobrze... Prokurator w pewnym momencie dzwonił do mnie, jako działacza związkowego, i pytał, czy jesteśmy przygotowani na tego rodzaju donacje. Wydaje mi się, że ta praktyka zanikła, nie słyszę o tym, aby w przypadkach, gdy dochodzi do tych coraz częściej teraz odkrywanych przestępstw, gdzie jest zgromadzony z tytułu przestępstwa majątek, wymiar sprawiedliwości, zwłaszcza prokurator, występował o przekazanie środków na cele, o których dzisiaj mówimy.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Dziękuję.  
Czy państwo macie informację odnośnie do...  
(*Senator Jan Rulewski: Ile mniej więcej takich decyzji zapadło?*)  
Bardzo proszę.

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michalkiewicz:**

Niestety, takie dane są w Ministerstwie Sprawiedliwości, oni nam ich nie przekazali. Niemniej jednak zawsze takie kwestie są traktowane indywidualnie. Także organizacje, na rzecz których wspomniane nawiązki są przekazywane, są wybierane dosyć indywidualnie. Tak więc trudno tu mówić o jakimś jednolitym systemie, który by obowiązywał w całym kraju. To są bardziej takie inicjatywy poszczególnych prokuratur czy sądów. I także jeśli chodzi o organizacje, które z takich nawiązek korzystają, to często są to organizacje, które same występują z taką inicjatywą. I chyba to jest powód tego, że to wygląda bardzo nierównomiernie w skali kraju.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję.  
Jeśli pan senator sobie życzy, możemy jako komisja wystąpić z takim zapytaniem do Ministerstwa Sprawiedliwości. Bądź też sam pan senator...  
Bardzo proszę...

**Senator Jan Rulewski:**

To ja bym uzupełnił. Bo też w procesach cywilnych...  
(*Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański: Tak?*)  
...bywa, że...  
(*Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański: Ale chodzi generalnie o nawiązki, tak?*)  
Tak. Bywa, że osoby wnioskuje – i to znajduje uznanie sądów – że kwota wynikła ze sporu będzie przekazana na rzecz organizacji.  
(*Senator Andrzej Kamiński: Jeszcze, jeśli mogą...*)

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo proszę, pan senator Kamiński.

**Senator Andrzej Kamiński:**

Panie Przewodniczący, Panie Ministrze, jeśli mogę nawiązać do tych nawiązek... Bo ja dostałem taką informację, że jest wyznaczone tylko jedno stowarzyszenie, które w danym województwie otrzymuje te nawiązki. I to jest taki problem, o którym informacje do mnie docierały. I myślę,

że zapytanie do ministerstwa, w jakiś sposób wspomniane środki są obecnie dzielone, byłoby dobre. Bo to jest niepokojąca, jeżeli jest wybrane tylko jedno stowarzyszenie czy jedna organizacja, które dostają tę nawiązkę.

I jeszcze przy okazji chciałbym zapytać... No, państwo mówią, że nie wyciąga się z tego sprawozdania wniosków, ale tutaj się pojawił taki temat, że spółdzielnie socjalne w mniejszym stopniu zagospodarowują wspomniane środki czy sięgają po środki, które mogą zdobyć. Czy państwo mogą powiedzieć, dlaczego tak się dzieje? Czy na przykład stowarzyszenia albo fundacje jakby przejmują działanie tych spółdzielni socjalnych, czy wspomniana kwestia wynika z czegoś innego? Dziękuję bardzo.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo proszę, odnośnie do tego drugiego pytania, czyli spółdzielni socjalnych i ich...

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michalkiewicz:**

Panie Przewodniczący, Wysoka Komisjo, Panie Senatorze, oczywiście, to są 2 różne ustawy i one w różnym czasie zostały uchwalone. A jednocześnie spółdzielnie socjalne są taką klasyczną działalnością przedsiębiorczości społecznej, ale trudną. Tak więc te spółdzielnie powstają także licznie, ale ten proces postępował bardzo powoli. W tej chwili jest ich sporo, ale także okres funkcjonowania często jest krótki. Czyli dużo powstaje, ale także dużo funkcjonuje niezbyt długo, albo zawieszają działalność, albo ją likwidują. Tak więc skala istniejących spółdzielni w stosunku do skali istniejących organizacji... Tutaj są ogromne dysproporcje. Jest ponad 100 tysięcy organizacji, a spółdzielni...

*(Głos z sali: 1 tysiąc 400.)*

...1 tysiąc 400. Tak więc to jest różnica, którą...

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję, Panie Ministrze.

Bardzo proszę, pan Jan Rulewski, niezmordowany. Bardzo proszę.

**Senator Jan Rulewski:**

Niezmordowany, ale każdy temat jest inny.

*(Zastępca Przewodniczącego Antoni Szymański: Oczywiście.)*

Dlatego nie chciałbym ich mieszać na jednej, że tak powiem, platformie.

Jak wiadomo... Przed chwilą zresztą zakończyliśmy temat o polityce migracyjnej. Niewątpliwie nie przedstawiło nam założeń... Pewno też dlatego nie dowiedzieliśmy się o roli organizacji pozarządowych w działaniu na rzecz procesów migracji w Polsce i na świecie. I chciałbym się...

Mówiono tu również o pomocy, której władze publiczne udzielają organizacjom pozarządowym. I jest pytanie, ile rząd lub inne instytucje publiczne udzielają pomocy organizacjom pozarządowym działającym w środowiskach migracyjnych na Bliskim i Środkowym Wschodzie. Jaka to jest kwota? Jakie ewentualnie istnieją przeszkody w zwiększeniu tej pomocy? Bo, o ile wiem, to jest pomoc, tak się wyrażę, taka trochę kieszonkowa. W gruncie rzeczy ona polega tylko na zamknięciu tematu, a nie na znaczącej pomocy. Czy – przepraszam, bo to wykracza poza sprawozdanie – przewiduje się inną formę, chociażby... Oczywiście Kościół nie jest organizacją pozarządową...

*(Głos z sali: W jakimś sensie jest.)*

W jakimś sensie... Na pewno prowadzi organizacje o charakterze pozarządowym, Caritas czy inne. Ale występuje z ofertami udzielenia pomocy przekazywanej innymi środkami niż państwowe. I chciałbym się dowiedzieć, jak wspomniany proces będzie przebiegał.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Kilka pytań. Po pierwsze, czy państwo mają informacje dotyczące tego, jak ogólnie na organizacje zajmujące się uchodźcami, emigrantami, ale również terytorialnie, czyli na Bliski Wschód...

**Sekretarz Stanu  
w Ministerstwie Rodziny, Pracy  
i Polityki Społecznej  
Krzysztof Michalkiewicz:**

To znaczy, tak jak pan przewodniczący powiedział, nasza wiedza jest taka dosyć ogólna. Wiadomo, że w ramach pomocy rozwojowej Polska przekazuje konkretne pieniądze na wsparcie tych regionów czy tych państw, gdzie występują problemy, czy to związane z klęskami żywiołowymi, czy to z konfliktami zbrojnymi. Faktycznie w budżecie zawsze jest na to konkretna kwota. I głównie organizacje pozarządowe, faktycznie, w ramach konkursu, czy to przekazują wspomniane pieniądze, czy to organizują różnego rodzaju akcje.

Chciałbym jednak wspomnieć też o takiej działalności, która jest trudna do uchwycenia, bo jest troszkę poza nami, ale... Są też np. organizacje polskie specjalizujące się w pomocy... I to nie tylko w ramach wspomnianej pomocy rozwojowej. Np. Caritas, który przeprowadza zbiórki publiczne. I tylko tyle mogę powiedzieć, że 2 tygodnie temu rozmawiałem z dyrektorem Caritas Polska, wybierał się do Aleppo, żeby zorientować się w temacie skali potrzebnej pomocy i tego, co jest najważniejsze. Tak więc tutaj organizacje, różne organizacje są bardzo aktywne i także bardzo konkretnie pomagają. Niemniej jednak zgadza się, że to nie jest dokumentowane. I może szkoda, że takiej informacji nie mamy. Spróbujemy w następnym sprawozdaniu uwzględnić także tego typu kwestie, tak żeby w ramach sprawozdania z realizacji działalności pożytku publicznego uwzględnić także tę sferę działalności pożytku publicznego.

**Zastępca Przewodniczącego  
Antoni Szymański:**

Bardzo dziękuję, Panie Ministrze.

Kto z państwa chciałby zabrać głos? Już nikt.

Czy ktoś z państwa składa jakiś wniosek? Również nikt.

Wobec tego stwierdzam, że rozpatrzyliśmy „Sprawozdanie z funkcjonowania ustawy o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie za lata 2014 i 2015” i przeprowadziliśmy dyskusję.

Zamykam ten punkt.

Czy w sprawach różnych ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Nie.

Wobec tego dziękuję wszystkim państwu. Życzę dobrego wieczoru.

*(Koniec posiedzenia o godzinie 18 minut 59)*

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii